

TOMAN, DEVÁTÝ & PARTNEŘI
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Trojanova 12
120 00 Praha 2
e-mail: ak@iustitia.cz
www.iustitia.cz

tel./fax: + 420 224 918 490
tel./zázn.: + 420 224 918 491
fax: + 420 224 920 468

Vážený pan

Ing. Miloš Zeman

prezident České republiky

Hrad I. Nádvoří č.p. 1, Hradčany

119 08 Praha 1

V Praze dne 26. března 2020

Věc

Podnět k vyhlášení amnestie

Vážený pane prezidente,

následkem pandemie koronaviru a jejího řešení se naše společnost nachází v krizi, která nemá nejméně od konce druhé světové války obdoby.

Dne 12. 3. 2020 přijala vláda České republiky usnesení č. 194, kterým s účinností od 14 hodin téhož dne vyhlásila v souladu s čl. 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, nouzový stav. V návaznosti na to, v souladu se zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, rozhodla vláda ČR o přijetí mnoha krizových opatření. Jsou uzavřeny školy, obchody, hotely i restaurace, občané mají zakázáno nejen cestovat, ale i vycházet z domů, továrny přerušují své provoz, zaměstnanci i živnostníci přišli ze dne na den o příjmy atd. Chod naší společnosti, každého z nás, je paralyzován v rozsahu zcela nebývalém, který si málokdo z nás dokázal představit.

Občané mají obavy z nákazy vysoce infekční nemocí COVID-19, trpí existenčním strachem z budoucnosti. Tisíce rodin zůstalo bez stabilních příjmů. Tisíce spoluobčanů neví, z čeho budou platit vyživovací povinnost vůči svým rodinným příslušníkům, zejména dětem. Tisíce zaměstnanců přijdou o práci, tisíce živnostníků se ocitnou na prahu insolvence.

Mimořádná situace, jako je tato, vyžaduje mimořádná řešení. Čeká nás přehodnocení dosavadních životních postojů z dob prosperity i definování nového hodnotového žebříčku.

Mezi nimi i pojmů jako je vina a trest, spravedlnost a odpuštění. Co bylo spravedlivé v dobách „předcovidovské“, nemusí být spravedlivé nyní.

Vážený pane prezidente,

Ústava České republiky Vám v článku 63 písm. j) a k) svěřuje dvě zcela výjimečná oprávnění, a to právo **nařít, aby se trestní stíhání nezahajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo**, a právo **udělovat amnestii**. Vaši předchůdci vyhlášovali amnestie z různých důvodů: na oslavu svého zvolení či naopak při odchodu z funkce, při různých více či méně důležitých státních výročích či po zásadních politicko-společenských změnách.

V této těžké chvíli našeho života se na Vás obracím jako občan, dlouholetý advokát a obhájce ve věcech trestních: **zvažte prosím využití Vašich pravomocí ke zmírnění současných problémů rodin, jejichž členové vykonávají trest odnětí svobody za méně závažná provinění a nemohou se o ně starat a v tomto složitém období jim pomáhat**. Jistě byli potrestáni po právu, ale právě současná situace před nás klade otázku, zda není čas znovu zvážit přísnost jejich trestu.

Pokud mělo kdy v historii vyhlášení amnestie nějaký smysl, pak je to právě nyní!

Vyhlášení amnestie by bylo nejen projevem lidského pochopení současné tíživé situace občanů České republiky, ale i odpuštění těm, kteří si to zaslouží. Při jejím zvažování byste neměl přehlédnout ani další závažné skutečnosti týkající se výkonu trestu odnětí svobody:

- v současné době vykonává trest odnětí svobody v českých věznicích celkem 21.135 vězněných osob, z toho je 19.070 osob odsouzených a 1.772 osob ve vazbě¹. Asi 1.500 odsouzených vykonává trest za neplacení výživného;
- Česká republika patří k zemím s nejvyšším počtem vězňů na 100.000 obyvatel. V roce 2018 připadalo na 100.000 obyvatel 208,8 osob ve věznicích, což je více než dvojnásobek evropské střední hodnoty, tzv. mediánu. V tomto ohledu je Česká republika mezi 43 zkoumanými státy Rady Evropy na šestém místě za Ruskem, Gruzii, Ázerbájdžánem, Litvou a Moldavskem²;
- Česká republika patří ke státům, kde odsouzení vykonávají v průměru nejdelší nepodmíněné tresty odnětí svobody; v roce 2017 to bylo průměrně 24 měsíců, delší dobu trávili ve výkonu trestu odnětí svobody pouze občané Ázerbájdžánu, Portugalska a Rumunska³;

¹ Zdroj: Generální ředitelství Vězeňské služby, stav ke dni 23. 3. 2020: <https://www.vscr.cz/informacni-servis/rychla-fakta/>

² Nejvyšší státní zastupitelství, Zvláštní zpráva „Věznice“, 4 NZN 602/2019 ze dne 21. 10. 2019: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/tiskove-zpravy/2462-zvladni-zprava-nsz-analyzuje-situaci-v-eskych-vznicich>

³ tamtéž

- Česká republika se dlouhodobě potýká s problémem přeplněnosti věznic, když na 100 míst ve věznicích v roce 2018 připadalo 106 vězňů⁴;
- pobyt každého uvězněného přijde státní rozpočet na částku kolem 400.000 Kč ročně.

Jsem přesvědčen, že vyhlášení amnestie by nevychýlilo misky spravedlnosti jedním směrem, ale napomohlo obnovení spravedlnosti tak, jak ji chápou a uplatňují ostatní státy Rady Evropy.

Vážený pane prezidente,

pokud byste o uvedeném aktu milosrdenství uvažoval, dovoluji si Vám navrhnout podle mého názoru velmi mírnou variantu, jejímž cílem není hromadné propuštění vězňů, jako v případě některých předchozích amnestií⁵, nýbrž jen těch s nejmírnějším trestem s tím, že některé trestné činy je možné z dobrodiní amnestie zcela vyloučit. Jako příklad navrhuji:

1) prominutí:

- nepodmíněných trestů odnětí svobody nebo jejich zbytků, pokud byly uloženy za úmyslný trestný čin ve výměře nepřevyšující jeden rok,
- nepodmíněných trestů odnětí svobody nebo jejich zbytků, pokud byly uloženy za nedbalostní trestné činy ve výměře nepřevyšující dva roky,
- z ostatních nepodmíněných trestů odnětí svobody jejich část ve výši jednoho roku, případně jejich zbytky kratší jednoho roku,
to vše odsouzeným, kteří vykonávají nebo mají vykonat trest odnětí svobody s ostrahou;
- podmíněně odložených trestů odnětí svobody, pokud byly uloženy za úmyslný trestný čin ve výměře nepřevyšující dva roky nebo nedbalostní trestný čin ve výměře nepřevyšující tři roky
- pravomocně uložených nevykonaných peněžitých trestů nebo jejich zbytků, s omezením na méně závažné trestné činy, případně limitovat amnestovanou výši peněžitého trestu do výše nepřevyšující částku například 200.000 Kč;
- pravomocně uložených nevykonaných trestů domácího vězení, obecně prospěšných prací;

2) nařízení, aby nebylo zahajováno a bylo-li již zahájeno, aby bylo zastaveno trestní stíhání:

- pro úmyslné trestné činy spáchané přede dnem Vašeho rozhodnutí, pokud za ně zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož hodní hranice nepřevyšuje jeden rok,

⁴ tamtéž

⁵ V důsledku Havlovy amnestie z roku 1990 bylo na území České republiky propuštěno cca 15 tisíc osob

- pro nedbalostní trestné činy spáchané přede dnem Vašeho rozhodnutí, pokud za ně zákon stanoví trest odnětí svobody nepřevyšující tři roky
a současně rozhodl o tom, na koho se milosrdenství Vaší amnestie nepoužije;

3) abyste současně uložil ministryni spravedlnosti, aby Vám předložila k rozhodnutí návrhy na zastavení trestního stíhání, prominutí nebo zmírnění trestů uložených za trestné činy spáchané přede dnem Vašeho rozhodnutí osobami, na které Vaše rozhodnutí nedopadne nebo jen zčásti, jde-li o těhotné ženy, ženy nebo muže pečující o dítě mladší 15 let či příbuzné starší 70 let, osoby invalidní nebo trpící závažnou chorobou.

S přáním hodně zdraví

JUDr. Petr Toman, obhájce

Trojanova 12, 120 00 Praha 2

mail: toman@iustitia.cz

web: www.iustitia.cz

Na vědomí:

Ing. Andrej Babiš, předseda vlády ČR

Mgr. Marie Benešová, ministryně spravedlnosti ČR